

ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ เหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ ความผูกพันใกล้ชิด
กับเพื่อน และการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม กับความแข็งแกร่งในชีวิต
ในวัยรุ่นกลุ่มด้อยโอกาสไทยในจังหวัดหนึ่งในภาคกลาง*

**RELATIONSHIPS BETWEEN GENDER, AGE, NEGATIVE LIFE EVENTS,
FRIENDSHIP INTIMACY, AND PERCEIVED SOCIAL SUPPORT AND
RESILIENCE IN THAI DISADVANTAGED ADOLESCENTS IN A PROVINCE
IN THE CENTRAL REGION**

ศิริพร ณ นคร, พย.บ. (Siriphorn Na nakorn, B.N.S.) **

พัชรินทร์ นินทจันทร์, RN, Ph.D. (Patcharin Nintachan, RN, Ph.D.) ***

โสภณ แสงอ่อน, RN, Ph.D. (Sopin Sangon, RN, Ph.D.) ****

นันทิยา เอกอริคมกิจ, RN, Ph.D. (Nantiya Ekathikhomkit, RN, Ph.D.) *****

Abstract

Objective: This descriptive correlational study aimed at investigating the relationships between gender, age, negative life events, friendship intimacy, and perceived social support and

resilience in Thai disadvantaged adolescents in a province in the central region.

Methods: The participants were 414 secondary school students from a school for disadvantaged adolescents in a province in the

*วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาล
รามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล (Master's thesis of Nursing Science Program in Psychiatric and Mental Health Nursing,
Ramathibodi School of Nursing, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University)

*การศึกษานี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก โรงเรียนพยาบาลรามธิบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามธิบดี
มหาวิทยาลัยมหิดล (This study received research fund from Ramathibodi School of Nursing, Faculty of Medicine
Ramathibodi Hospital, Mahidol University)

**นักศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาล
รามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล (Student, Master of Nursing Science Program in Psychiatric and Mental Health Nursing,
Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University)

***Corresponding author, รองศาสตราจารย์ โรงเรียนพยาบาลรามธิบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัย
มหิดล (Corresponding author, Associate Professor, Ramathibodi School of Nursing, Faculty of Medicine Ramathibodi
Hospital, Mahidol University), Email: patcharin.nin@mahidol.edu

****ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โรงเรียนพยาบาลรามธิบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล (Assistant
Professor, Ramathibodi School of Nursing, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University)

*****อาจารย์ โรงเรียนพยาบาลรามธิบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล (Lecturer, Ramathibodi
school of nursing, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University)

วันที่รับ (received) 30 มกราคม 2562 วันที่แก้ไข (revised) 15 มีนาคม 2562 วันที่ตอบรับ (accepted) 26 มีนาคม 2562

central region. The research instruments for data collection included a Demographic Questionnaire, Resilience Inventory, the Negative Events Scale, Friendship Intimacy Questionnaire, and Multi-Dimensional Scale of Perceived Social Support. The descriptive statistics, point-biserial correlation, Spearman's rank order correlation, and Pearson's product-moment correlation were used in statistical analyses.

Results: The findings revealed that age, friendship intimacy, and perceived social support were significantly and positively correlated to resilience ($r = .245$, $r = .237$, and $r = .448$, respectively, $p < .001$). Gender was significantly correlated to resilience ($r = .127$, $p < .01$). Female students were more likely to have higher resilience than male students. Negative life events were significantly and negatively correlated to resilience ($r = -.198$, $p < .001$).

Conclusion: The results from this study have strengthened the knowledge about disadvantaged adolescents' resilience, and can be used for developing a resilience enhancing program for Thai disadvantaged adolescents.

Keywords: Disadvantaged adolescents, Resilience, Negative life events, Friendship intimacy, Perceived social support

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: การวิจัยเชิงบรรยายความสัมพันธ์ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ อายุ เหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน และการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม กับความแข็งแกร่งในชีวิตในวัยรุ่นด้อยโอกาสในจังหวัดหนึ่งในภาคกลาง

วิธีการศึกษา: กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ของโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาสแห่งหนึ่งจากจังหวัดในภาคกลางจำนวน 414 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 5 ส่วน ได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบประเมินความแข็งแกร่งในชีวิต 3) แบบประเมินเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ 4) แบบประเมินความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน และ 5) แบบประเมินการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย สถิติสหสัมพันธ์แบบพอยท์ไบเซรียล สถิติสหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน และสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษา: ผลการศึกษาค้นพบว่า อายุ ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน และการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความแข็งแกร่งในชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .245$, $r = .237$, $r = .448$, ตามลำดับ, $p < .001$) เพศมีความสัมพันธ์กับความแข็งแกร่งในชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .127$, $p < .01$) โดยเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูงกว่าเพศชาย ส่วนเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจมีความสัมพันธ์ทางลบกับความแข็งแกร่งในชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.198$, $p < .001$)

สรุป: ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับความแข็งแรงในชีวิตและสามารถใช้ในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความแข็งแรงในชีวิตในวัยรุ่นด้อยโอกาสไทยต่อไป

คำสำคัญ: วัยรุ่นด้อยโอกาส ความแข็งแรงในชีวิต เหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม

ความสำคัญของปัญหา

วัยรุ่นด้อยโอกาสเป็นกลุ่มที่เติบโตท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการ จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนมากกว่าวัยรุ่นกลุ่มอื่น ๆ อันเนื่องมาจากปัจจัยด้านฐานะทางสังคม สถานการณ์ทางการเมืองและภูมิศาสตร์ รวมทั้งมีความเปราะบางในเรื่องของสิทธิในชีวิต พัฒนาการ การได้รับการปกป้อง และการมีส่วนร่วมในสังคม (Chopra, 2015) กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศไทยได้ให้ความหมายของ เด็กด้อยโอกาสไว้ว่าหมายถึง เด็กที่อายุน้อยกว่า 18 ปี และอยู่ในสภาวะยากลำบาก มีชีวิตความเป็นอยู่ด้อยกว่าเด็กปกติทั่วไป จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีพัฒนาการที่ถูกต้องเหมาะสมกับวัย และสามารถบรรลุถึงศักยภาพขั้นสูงสุดได้ แบ่งเป็น 10 ประเภท ได้แก่ เด็กยากจน เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด เด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กที่ถูกทำร้ายอย่างทารุณ เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือโรคติดต่อร้ายแรงที่สังคมรังเกียจ เด็กในชนกลุ่มน้อย เด็กเร่ร่อน เด็กถูกบังคับให้ขายแรงงานหรือแรงงานเด็ก เด็กที่อยู่ในธุรกิจบริการทางเพศหรือโสเภณีเด็ก

เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) ช่วงปี พ.ศ. 2557 ผลสำรวจเด็กด้อยโอกาสทั่วประเทศของกองสวัสดิการสังคมงานสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน พบว่ามีประมาณห้าล้านคน และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี (กองสวัสดิการสังคม งานสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน, 2557)

เด็กด้อยโอกาสเป็นกลุ่มที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาต่าง ๆ หลายด้าน จึงอาจทำให้เกิดผลทางลบไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หรือการมีปัญหาด้านสุขภาพจิต (พัชรินทร์ นินทจันทร์, 2558) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มวัยรุ่นซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ความคิด และสติปัญญา ทำให้ต้องมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงอาจจะส่งผลให้เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ ตามมา (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2553; สมภพ เรืองตระกูล, 2551) และจากการศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นด้อยโอกาสนั้นพบว่ามีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมที่เสี่ยงได้มาก เช่น ปัญหาด้านพฤติกรรมเสี่ยงด้านยาเสพติด ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรหรือปัญหาแม่วัยรุ่น และปัญหากระทำความผิดหรือกลุ่มเด็กในสถานพินิจ เป็นต้น (อมรวิทย์ นาคทรพรพ, 2557) นอกจากปัญหาด้านพฤติกรรมเสี่ยงแล้ว ยังพบว่าวัยรุ่นกลุ่มด้อยโอกาสมักมีปัญหาด้านสุขภาพจิต (Beiser, Hou, Hyman, & Tousignant, 2002; Reiss, 2013; Wight, Botticello, & Aneshensel, 2006) จากปัญหาของกลุ่มวัยรุ่นด้อยโอกาสในประเทศ ได้สะท้อนผลกระทบต่อสังคมประเทศชาติในแง่มุมต่าง ๆ อย่าง เช่น ผลกระทบด้านคุณภาพแรงงานใน

ประเทศไทยที่มีคุณภาพต่ำ เมื่อเทียบกับประเทศอื่นในทวีปเอเชีย ส่วนผลกระทบด้านคุณภาพเยาวชนนั้น เป็นผลมาจากการที่เด็กถูกรุมเร้าด้วยปัญหาครอบครัวและปัจจัยอื่นๆ จะนำไปสู่ปัญหาด้านพฤติกรรม ความรุนแรง และความเสียหายทางเพศที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องอีกด้วย (อมรวิษัณนากรทรรพ, 2557)

อย่างไรก็ดี ยังมีวัยรุ่นด้อยโอกาสกลุ่มหนึ่งที่สามารถก้าวผ่านสถานการณ์ที่เลวร้ายได้โดยไม่มีปัญหาพฤติกรรมและปัญหาสุขภาพจิต วัยรุ่นเหล่านี้มีลักษณะอย่างหนึ่งที่เอื้ออำนวยให้พวกเขาสามารถ ยืนหยัดอย่างมีประสิทธิภาพท่ามกลางสถานการณ์ที่เลวร้าย ซึ่งลักษณะนี้เรียกว่า ความแข็งแกร่งในชีวิต (resilience) ความแข็งแกร่งในชีวิตตามแนวคิดของ Edith Grotberg หมายถึงลักษณะอย่างหนึ่งของบุคคล ซึ่งถึงแม้ว่าพวกเขาจะประสบ/เผชิญกับเหตุการณ์หรืออยู่ในภาวะที่ยากลำบากในชีวิต แต่พวกเขาจะสามารถดึงเอา 3 องค์ประกอบ 'I have' 'I am' และ 'I can' มาใช้ในการเผชิญปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ I have (ฉันมี) เป็นแหล่งสนับสนุนภายนอกที่ส่งเสริมให้เกิดความแข็งแกร่งในชีวิต I am (ฉันเป็น) เป็นความเข้มแข็งที่อยู่ภายในตัวบุคคล และ I can (ฉันสามารถ) เป็นความสามารถในการเผชิญและจัดการกับปัญหา และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (พัชรินทร์ นินทจันทร์, 2558; Grotberg, 1995; 1997)

การที่บุคคลจะมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูงหรือต่ำเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ จากการทบทวนวรรณกรรมในวัยรุ่นทั่วไปและวัยรุ่นด้อยโอกาส พบทั้งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวก ทางลบ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ไม่ชัดเจน โดยปัจจัย

ที่สัมพันธ์ทางบวกกับความแข็งแกร่งในชีวิต ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง มีการปรับตัวที่ดี ควบคุมตัวเองได้ มีความรับผิดชอบ มีความฉลาดทางอารมณ์ มีอารมณ์ขันเพื่อที่จะจัดการความเครียดของตนเองและผู้อื่น การมีสติปัญญาที่ดี มีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว (มะลิวรรณ วงษ์จันทร์, พัทธรินทร์ นินทจันทร์ และโสภณ แสงอ่อน, 2558; Heller, Larrieu, D'Imperio, & Boris, 1999; Smokowski, Reynolds, & Bezruczko, 2000; Veselska et al., 2009) การอาศัยในที่ที่มั่นคง มีเพื่อนบ้านที่ดี การที่มีครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่รักใคร่ ยอมรับซึ่งกันและกัน ครอบครัวที่มีกฎระเบียบ เคารพความเป็นบุคคล และมีบรรยากาศที่มั่นคง (DuMont, Widom, & Czaja, 2007; Wild, Flisher, & Robertson, 2013; Heller, et al., 1999) การที่มีเพื่อนสนิทที่รัก มีสัมพันธภาพที่ดี มีการดูแลซึ่งกันและกัน สนับสนุนซึ่งกันและกัน รู้สึกว่าไม่ได้ถูกแยกออกจากกลุ่ม (DuMont et al., 2007; Rew, Taylor-Seehafer, Thomas, & Yockey, 2001; Wild et al., 2013) และการรับรู้ว่าการสนับสนุนทางสังคมทั้งจากครอบครัวและเพื่อน (Markstrom, Marshall, & Tryon, 2000) ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความแข็งแกร่งในชีวิต ได้แก่ จำนวนเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียด การแยกจากบิดามารดา มีความเครียดสูง มีความเครียดสะสม การเผชิญกับเหตุการณ์รุนแรง เผชิญเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดหรือยุ่งยากใจ มีภาวะกดดันทางจิตใจ (DuMont et al., 2007; Smokowski et al., 2000; Wild et al., 2013) ความโดดเดี่ยวอ้างว้าง การไม่มีความหวัง การมีพฤติกรรมเสี่ยง มีความรู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งในสังคม ภาวะซึมเศร้า และมีความรู้สึกโดดเดี่ยว

(Smokowski et al., 2000) สำหรับตัวแปรที่มีผล การศึกษาความสัมพันธ์กับความแข็งแรงในชีวิต ยังไม่ชัดเจน ได้แก่ ตัวแปรเพศ และอายุ จากการ ศึกษาตัวแปรเพศกับความแข็งแรงในชีวิตในกลุ่ม วัยรุ่นด้วยโอกาสในกลุ่มผู้อพยพ พบว่าเพศหญิง มีความแข็งแรงในชีวิตที่สูงกว่าเพศชาย (Markstrom et al., 2000; Ziaian, de Anstiss, Antoniou, Baghurst, & Sawyer, 2012) แต่การศึกษาในกลุ่ม วัยรุ่นด้วยโอกาสที่อยู่ในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ จากโรคเอดส์พบว่า เพศชายมีความแข็งแรง ในชีวิตสูงกว่าเพศหญิง (Wild et al., 2013) และ การศึกษาในวัยรุ่นด้วยโอกาสในกลุ่มไร้บ้าน พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความแข็งแรง ในชีวิต (Rew et al., 2001) ส่วนตัวแปรอายุจาก การศึกษากลุ่มวัยรุ่นด้วยโอกาสที่อยู่ในชุมชนที่ ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ พบว่า อายุมีความ สัมพันธ์ทางลบกับความแข็งแรงในชีวิต (Wild et al., 2013) แต่การศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นด้วยโอกาส ในกลุ่มไร้บ้านพบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับ ความแข็งแรงในชีวิต (Ziaian et al., 2012)

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อกลุ่มวัยรุ่นด้วยโอกาส ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเปราะบาง มักจะเติบโตใน สิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย และมีปัญหาด้าน ครอบครัวที่ไม่มั่นคง อันเป็นส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิด ผลด้านลบ (วิทยากร เชียงกูล, 2552; United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO], 2007) ซึ่งจากการศึกษา พบว่า ภาคนกลางมีพื้นที่เสี่ยงของสภาพแวดล้อม ที่เต็มไปด้วยความแออัด พื้นที่อาชญากรรมและ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ วัยรุ่นจำนวนไม่น้อยมีปัญหา ด้านครอบครัว และการเลี้ยงดู มีโอกาสที่จะถูก

ทอดทิ้งขาดโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาทั้งทางด้าน สติปัญญา อารมณ์ และจิตใจอย่างเหมาะสม อาจ เป็นเหตุให้เกิดปัญหาการปรับตัว และปัญหาทาง ด้านพฤติกรรมในวัยรุ่น (จุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์, 2559) จากการศึกษาปัญหาพฤติกรรมวัยรุ่นใน ภาคนกลางพบปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวและ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศค่อนข้างสูง (ธีรภา เกษประดิษฐ์, 2544) อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษา ที่ผ่านมามักกล่าวอ้างถึงพื้นที่พบว่าวัยรุ่นที่มีความ แข็งแรงในชีวิตสูงมีแนวโน้มจะมีปัญหาพฤติกรรม และปัญหาสุขภาพจิตต่ำ (พัชรินทร์ นินทจันทร์, ศรีสุตา วนาลีสิน, ลัดดา แสนสีหา, ขวัญพนมพร ธรรมไทย และพิศสมัย ורתัย, 2554; โสภณ แสงอ่อน, พัทธรินทร์ นินทจันทร์ และจุฑาทิพย์ กิ่งแก้ว, 2561; Beiser et al., 2002; Reiss, 2013; Wight et al., 2006) การเข้าใจถึงความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ กับความแข็งแรงในชีวิต ในวัยรุ่นด้วยโอกาสในภาคนกลางจึงมีความสำคัญ อย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแปรเพศ อายุ เหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ ความผูกพัน ใกล้ชิดกับเพื่อน และการรับรู้การสนับสนุนทาง สังคม แต่จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า การศึกษาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในต่างประเทศ (Cleverley & Kidd, 2011; DuMont et al., 2007; Kidd & Shahar, 2008; Markstrom et al., 2000; Rew et al., 2001; Wild et al., 2013; Yendork & Somhlaba, 2015; Ziaian et al., 2012) และผลการ ศึกษาบางตัวแปรก็ยังไม่ชัดเจน เช่น เพศ (Markstrom et al., 2000; Rew et al., 2001; Wild et al., 2013; Ziaian et al., 2012) และอายุ (DuMont et al., 2007; Wild et al., 2013; Ziaian et al., 2012) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหล่านี้

จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิตในการวางแผนการดูแล้วยุ่กันคือย โอกาสให้มีความแข็งแกร่ง มีสุขภาพจิตดี และป้องกันปัญหาด้านพฤติกรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ อายุ เหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน และการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมกับความแข็งแกร่งในชีวิตในวัยรุ่นนอ้อยโอกาสในจังหวัดหนึ่งในภาคกลาง

สมมติฐานการวิจัย

เพศ อายุ เหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน และการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับความแข็งแกร่งในชีวิตในวัยรุ่นนอ้อยโอกาส

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ได้จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความแข็งแกร่งในชีวิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความแข็งแกร่งในชีวิตดังนี้

ความแข็งแกร่งในชีวิต: ความแข็งแกร่งในชีวิตเป็นความสามารถหรือศักยภาพที่บุคคลใช้ในการยืนหยัดต่อเหตุการณ์ที่เลวร้ายหรือสร้างความยุ่งยากใจ สามารถผ่านพ้นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในเวลาอันรวดเร็ว อันจะส่งผลให้บุคคลมีการเจริญเติบโตและเข้าใจชีวิตมากขึ้น (พัชรินทร์ นินทจันทร์, 2558) ความแข็งแกร่งในชีวิตตามแนวคิดของ Edith Grotberg (1995; 1997) หมายถึง ลักษณะอย่างหนึ่งของบุคคลซึ่งถึงแม้ว่า

พวกเขาจะประสบ/ เผชิญกับเหตุการณ์หรืออยู่ในภาวะที่ยากลำบากในชีวิต แต่พวกเขาจะสามารถดึงเอา 3 องค์ประกอบ 'I have' 'I am' และ 'I can' มาใช้ในการเผชิญปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ **I have** (ฉันมี) เป็นแหล่งสนับสนุนภายนอกที่ส่งเสริมให้เกิดความแข็งแกร่งในชีวิต เช่น การรับรู้ว่ามีบุคคลที่รักและเชื่อใจได้อยู่รอบตัวไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น คอยยับยั้งหรือห้ามปรามก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ที่เลวร้าย เป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมให้เป็นตัวของตัวเอง มีบุคคลที่คอยให้ความช่วยเหลือ ยามเจ็บป่วยหรือยามตกอยู่ในอันตรายเป็นต้น **I am** (ฉันเป็น) เป็นความเข้มแข็งที่อยู่ภายในตัวบุคคล เช่น การเชื่อว่าบุคคลสามารถที่จะมีความรักหรือความชอบได้ การแสดงความยินดีกับผู้อื่นอย่างจริงใจ เคารพตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างจะผ่านพ้นไปได้ เป็นต้น และ **I can** (ฉันสามารถ) เป็นความสามารถในการเผชิญและจัดการกับปัญหาสามารถสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและสามารถควบคุมตนเองได้ เช่น ในสถานการณ์ที่เลวร้ายจะสามารถบอกหรือสื่อสารให้คนอื่นรับรู้ได้ หาวิธีการแก้ปัญหาที่พบเจอได้ สามารถควบคุมตัวเองเมื่อรู้สึกถึงสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรืออันตราย มีกาลเทศะ และสามารถขอความช่วยเหลือได้เมื่อต้องการ เป็นต้น บุคคลที่มีความแข็งแกร่งในชีวิตจะดึงเอา 3 องค์ประกอบข้างต้นมาใช้เพื่อให้ผ่านเหตุการณ์อันเลวร้ายไปได้ การที่วัยรุ่นนอ้อยโอกาสมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูงจึงมีแนวโน้มที่จะสามารถทำให้ผ่านพ้นเหตุการณ์ที่ยากลำบากในชีวิตไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พัชรินทร์ นินทจันทร์, 2558; Grotberg, 1995; 1997)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าปัจจัย

ที่เกี่ยวข้องกับความแข็งแกร่งในชีวิตมีหลากหลายปัจจัย (Cleverley & Kidd, 2011; DuMont et al., 2007; Kidd & Shahar, 2008; Markstrom et al., 2000; Rew et al., 2001; Wild et al., 2013; Ziaian et al., 2012) ซึ่งปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับความแข็งแกร่งในชีวิตในวัยรุ่นด้อยโอกาสในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ปัจจัยเพศ อายุ เหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน และการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม ดังนี้

เพศ: จากการศึกษาพัฒนาการในวัยรุ่นพบว่า มีหลายมุมมองของนักจิตวิทยาที่ศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง ยกตัวอย่างเช่น ความแตกต่างทางชีวภาพ ความแตกต่างทางสังคมโดยพื้นฐานมาจากการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนที่ต่างกัน และความแตกต่างของบทบาททางสังคม ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้มาซึ่งความแตกต่างกัน ในด้านบุคลิกภาพ พฤติกรรม ความสามารถ หรือการเรียนรู้ (Estévez, Povedano, Jiménez, & Musitu, 2012) จากการศึกษาความแข็งแกร่งในชีวิตในวัยรุ่นเพศชายและหญิงพบว่า ผลการศึกษายังไม่แน่ชัด โดยที่การศึกษาในวัยรุ่นด้อยโอกาสกลุ่มแอปปาเลเชียน (Appalachian) ที่มีอายุตั้งแต่ 10-19 ปี พบว่า เพศหญิงมีความแข็งแกร่งในชีวิตที่สูงกว่าเพศชาย (Markstrom et al., 2000; Ziaian et al., 2012) แต่บางงานวิจัยที่ศึกษาในวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ กลับพบว่าเพศชายมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูงกว่าเพศหญิง (Wild et al., 2013) ส่วนในบางงานวิจัยก็พบว่า เพศไม่สัมพันธ์กับความแข็งแกร่งในชีวิต (Rew et al., 2001)

อายุ: วัยรุ่นที่มีอายุมากขึ้นจะมีพัฒนาการ

ทางด้านจิตใจที่ซับซ้อนมากขึ้น คือ มีความคิดเป็นนามธรรม จนสามารถมีความคิดและสติปัญญาได้เหมือนผู้ใหญ่ สามารถคิดวิเคราะห์เข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ได้ (สุริยเดว ทรีปาตี, 2550) จากการศึกษาความแข็งแกร่งในชีวิตในวัยรุ่นในประเทศเยอรมนีพบว่า อายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความแข็งแกร่งในชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรือวัยรุ่นที่มีอายุมากมีแนวโน้มที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูง (Pinquart, 2009) ทั้งนี้วัยรุ่นด้อยโอกาสที่มีอายุมากกว่าน่าจะมีวิธีการจัดการปัญหาได้เหมาะสมกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า สามารถที่จะขอความช่วยเหลือจากใครสักคนเมื่อต้องการ และสามารถที่จะบอกความคิดหรือความรู้สึกของตนเองให้กับผู้อื่นฟังได้ โดยวัยรุ่นด้อยโอกาสในโรงเรียนที่มีอายุมากกว่าน่าจะมีการรับรู้ถึงแหล่งประโยชน์ในโรงเรียนที่มากกว่า และพร้อมที่จะรับผิดชอบในการกระทำ และยอมรับต่อผลของการกระทำนั้น อย่างไรก็ตามจากการศึกษาของ Wild และคณะ (2011) ซึ่งศึกษาความแข็งแกร่งในชีวิตในกลุ่มวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ พบว่า อายุกับความแข็งแกร่งในชีวิตมีความสัมพันธ์ทางลบ นั่นคือวัยรุ่นที่มีอายุมากมีแนวโน้มที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตจะน้อย และในบางการศึกษายังพบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความแข็งแกร่งในชีวิต (Ziaian et al., 2012)

เหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ: เหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ (negative life events) เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตก่อให้เกิดผลทางลบซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญ (major life events) หรือเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความเครียดที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (daily hassles) (Liu & Tein, 2005)

เหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจในวัยรุ่นส่วนทำให้เกิดผลทางลบ ทั้งปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงและปัญหาสุขภาพจิต (Bouma, Ormel, Verhulst, & Oldehinkel, 2008; Gau, Stice, Rohde, & Seeley, 2012; Johnson, Whisman, Corley, Hewitt, & Rhee, 2012) โดยจากการศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นด้วยโอกาส พบว่าเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความยุ่งยากใจ เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียด และเหตุการณ์ที่ต้องแยกจากบิดามารดา มีสัมพันธ์ทางลบกับความแข็งแกร่งในชีวิต (DuMont et al., 2007; Wild et al., 2013) ดังนั้นวัยรุ่นด้วยโอกาสที่มีเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจมากน่าจะมีแนวโน้มที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตต่ำ

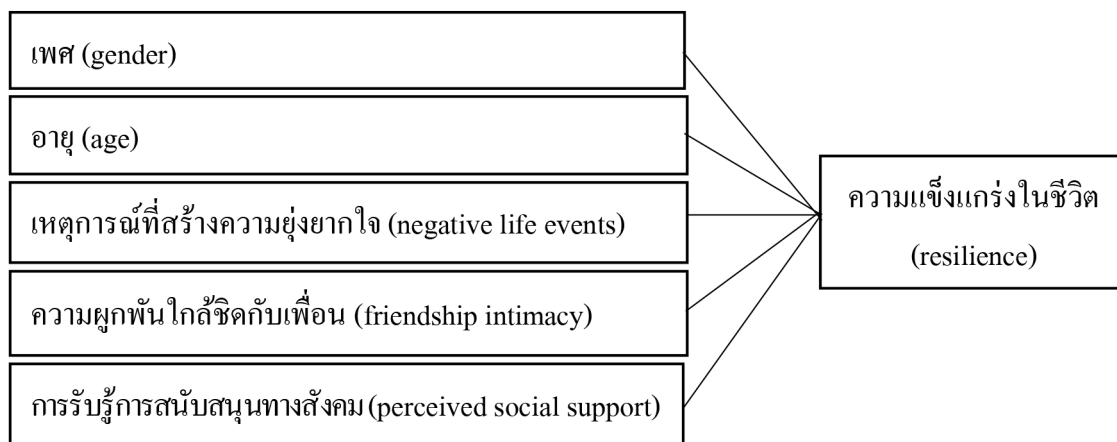
ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน: ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน (friendship intimacy) เป็นการรับรู้เกี่ยวกับความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนในลักษณะของการมีมิตรภาพ การเปิดเผยตนเอง การสนับสนุนทางอารมณ์ และความพึงพอใจในสัมพันธภาพ (มันทนา นทีธาร, 2546) จากการศึกษาในวัยรุ่นด้วยโอกาส การที่มีเพื่อนสนิทที่รักและมีสัมพันธภาพที่ดี มีการดูแลซึ่งกันและกัน สนับสนุนซึ่งกันและกัน รู้สึกว่าไม่ได้ถูกแยกออกจากกลุ่มหรือสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความแข็งแกร่งในชีวิต (DuMont et al., 2007; Markstrom et al., 2000; Rew, et al., 2001; Wild et al., 2013) ทั้งนี้การที่วัยรุ่นด้วยโอกาสในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อนในโรงเรียน บุคคลผู้ซึ่งมีความสำคัญมากที่สุดก็คือเพื่อน การที่มีความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน จะทำให้วัยรุ่นรับรู้ว่ามีบุคคลที่รักและเชื่อใจได้อยู่รอบตัว มีบุคคลที่คอยให้ความช่วยเหลือยามเจ็บป่วยหรือยามตกอยู่ในอันตราย (I have) โดยความผูกพัน

ใกล้ชิดกับเพื่อนเป็นการแสดงถึงที่บุคคลสามารถที่จะมีความรักความชอบได้ยินดีกับผู้อื่นอย่างจริงใจ เคารพตนเองและผู้อื่น (I am) และสามารถสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลได้ (I can) สิ่งเหล่านี้จึงน่าจะส่งเสริมให้บุคคลมีความแข็งแกร่งเพิ่มมากขึ้น (พัชรินทร์ นันทจันทร์, 2558; Grotberg, 1995) ดังนั้นวัยรุ่นด้วยโอกาสที่มีความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนสูงน่าจะมีแนวโน้มที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูง

การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม: การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม (perceived social support) เป็นการรับรู้ถึงสัมพันธภาพทางสังคมที่เอื้อแก่บุคคลในรูปแบบทางอารมณ์ การให้ข้อมูล และสิ่งที่จับต้องได้ จากบุคคลสำคัญ ครอบครัว และเพื่อน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการป้องกันปัญหาสุขภาพกายและสุขภาพจิต (Salami, 2010) จากการศึกษา พบว่าการรับรู้ว่าการสนับสนุนทางสังคมทั้งจากครอบครัวและเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความแข็งแกร่งในชีวิต (Markstrom et al., 2000) และจากการศึกษาในกลุ่มที่กำลังทำวิจัย บิดามารดาพบว่า การรับรู้แหล่งสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความแข็งแกร่งในชีวิต (Yendork & Somhlaba, 2015) การรับรู้ว่ามีแรงสนับสนุนทางสังคมส่งเสริมให้เกิดความแข็งแกร่งในชีวิต อย่างเช่น การรับรู้ว่ามีบุคคลที่รักและเชื่อใจได้ คอยยับยั้งหรือห้ามปรามก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ที่เลวร้ายหรือส่งเสริมให้เป็นตัวของตัวเอง และมีบุคคลที่คอยให้ความช่วยเหลือ (I have) สิ่งเหล่านี้ส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งภายในตัวบุคคล สามารถที่จะมีความรักและยินดีกับผู้อื่นอย่างจริงใจ เคารพตนเองและผู้อื่น (I am) สามารถเผชิญและจัดการกับปัญหาควบคุมตนเอง

ได้ (I can) (พัชรินทร์ นันทจันทร์, 2558; Grotberg, 1995) ดังนั้นวัยรุ่นนักร้องโอกาสที่มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมสูงน่าจะมีแนวโน้มที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูง

อาจกล่าวได้ว่าปัจจัยเพศ อายุ เหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน และการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม น่าจะมีความสัมพันธ์กับความแข็งแกร่งในชีวิต ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงบรรยายความสัมพันธ์ (descriptive correlational research) ตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จังหวัดหนึ่งในภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่ภาคกลางที่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้และสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การวิเคราะห์ค่ากำลังทดสอบ (power analysis) ของโคเฮน (Cohen, 1988) โดยใช้โปรแกรม G*Power (Faul, Erdfelder, Lang, & Buchner, 2007) จากการทบทวนวรรณกรรม

พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับความแข็งแกร่งในชีวิตในวัยรุ่นนักร้องโอกาส ดังนี้ ตัวแปรเพศมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเท่ากับ .17 (Wild et al., 2011) ตัวแปรอายุมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเท่ากับ .18 (Wild et al., 2011) ตัวแปรเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเท่ากับ .59 (Wild et al., 2011) ตัวแปรความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันอยู่ระหว่าง .17 - .23 (DuMont et al., 2007; Wild et al., 2011) และตัวแปรการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเท่ากับ .41 (Markstrom, et al., 2000) ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงได้กำหนดขนาดอิทธิพล (effect

size) เท่ากับ .17 ค่าอำนาจการทดสอบ (power) เท่ากับ .90 และค่านัยสำคัญทางสถิติ (α) เท่ากับ .05 จากการคำนวณโปรแกรม G*Power ใช้สถิติสหสัมพันธ์ (correlation) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 359 คน และเพื่อป้องกันการไม่สมบูรณ์ของข้อมูล จึงเพิ่มจำนวนตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้อีกร้อยละ 15 (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2555) รวมตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้เป็น 412 คน ซึ่งการศึกษานี้มีผู้ที่ยินดียใจเข้าร่วมการวิจัยจำนวน 414 คน ซึ่งมีความเพียงพอตามข้อกำหนดข้างต้น

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1: แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานะทางการเงิน ระดับชั้นการศึกษา ศาสนา เกรดเฉลี่ย จำนวนบุคคลในครอบครัว จำนวนพี่น้อง บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน และสถานภาพสมรสของบิดามารดา

ส่วนที่ 2: แบบประเมินความแข็งแกร่งในชีวิต

แบบประเมินความแข็งแกร่งในชีวิต (Resilience Inventory) เป็นแบบประเมินที่พัฒนาโดย พชรินทร์ นินทจันทร์, โสภณ แสงอ่อน และทัศนาวทิว (2555) จากแนวคิดความแข็งแกร่งในชีวิตของ กร็อทเบิร์ก (Grotberg, 1995; 1997) เพื่อประเมินความแข็งแกร่งในชีวิตจาก 3 องค์ประกอบหลักคือ I have (ฉันมี) เป็นแหล่งสนับสนุนภายนอกที่ส่งเสริมให้เกิดความแข็งแกร่งในชีวิต

I am (ฉันเป็น) เป็นความเข้มแข็งที่อยู่ภายในตัวบุคคล และ I can (ฉันสามารถ) เป็นความสามารถในการเผชิญและจัดการกับปัญหาและความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แบบประเมินมีคำถามทั้งหมด 28 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 - 5 คะแนน โดย 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไปจนถึง 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง คะแนนความแข็งแกร่งในชีวิตมีคะแนนรวมมีค่าตั้งแต่ 28 - 140 คะแนน แปลผลโดยคะแนนสูงหมายถึง มีความแข็งแกร่งในชีวิตมาก ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแบบประเมินความแข็งแกร่งในชีวิตนี้ไปหาความเชื่อมั่นในวัยรุ่นด้วยโอกาสที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง 20 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .85 และจากการหาความเชื่อมั่นในวัยรุ่นด้วยโอกาสจำนวน 414 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .90

ส่วนที่ 3: แบบประเมินเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ

แบบประเมินเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ (The Negative Event Scale: NES) ฉบับภาษาไทย ซึ่งแปลและดัดแปลงโดยพิทักษ์พล บุญยมาลิก (Boonyamalik, 2005) จาก The Negative Event Scale ที่สร้างโดยเมย์เบอร์รี่ (Mayberry, 2003) เพื่อประเมินตนเองเกี่ยวกับระดับความยุ่งยากใจต่อเหตุการณ์ด้านลบในระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมา โดยแบบประเมินแบ่งเป็น 11 ด้าน ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน ปัญหาเกี่ยวกับแฟน ปัญหาการเงิน ปัญหาด้านวิชาเรียน ปัญหาเกี่ยวกับครูอาจารย์ ปัญหาเกี่ยวกับบิดามารดา ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนอื่น ปัญหาญาติพี่น้อง ปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาด้านข้อจำกัดในการเรียน และความสนใจ

ในวิชาเรียน รวม 42 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ 0 – 5 คะแนน โดย 0 คะแนน หมายถึงเหตุการณ์ไม่ได้เกิดขึ้น 1 คะแนน หมายถึง เหตุการณ์ได้เกิดขึ้นแต่ไม่มีความยุ่งยากใจ ไปจนถึง 5 คะแนน หมายถึง เหตุการณ์ได้เกิดขึ้น และมีความยุ่งยากใจมากที่สุด คะแนนรวมที่ได้จะอยู่ระหว่าง 0 - 210 คะแนน แปลผลโดย คะแนนสูง หมายถึง เหตุการณ์ได้เกิดขึ้นและสร้างความยุ่งยากใจสูง ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแบบประเมินเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจนี้ไปหาความเชื่อมั่นในวัยรุ่นนักร้องโอกาสที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง 20 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .96 และจากการหาความเชื่อมั่นในวัยรุ่นนักร้องโอกาสจำนวน 414 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .94

ส่วนที่ 4: แบบประเมินความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน

แบบประเมินความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนของเบอร์เมสเตอร์ (Buhmester, 1990) ซึ่งมีฉันทานทิธาร (2546) ได้ทำการแปลและเรียบเรียงแบบประเมินเป็นภาษาไทย มีข้อคำถามทั้งหมด 12 ข้อ ใช้ประเมินการรับรู้เกี่ยวกับความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนในลักษณะการมีมิตรภาพการเปิดเผยตนเอง การสนับสนุนทางอารมณ์ และความพึงพอใจในสัมพันธ์ภาพ ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 - 5 คะแนน โดย 1 คะแนน หมายถึงไม่เคย ไปจนถึง 5 คะแนน หมายถึง เกือบทุกครั้ง คะแนนรวมทั้ง 12 ข้อ อยู่ระหว่าง 12 - 60 คะแนน คะแนนสูงหมายถึง มีความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนในระดับสูง ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแบบประเมินความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนนี้ ไปหาความเชื่อมั่นในวัยรุ่นนักร้องโอกาส

ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง 20 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .91 และจากการหาความเชื่อมั่นในวัยรุ่นนักร้องโอกาสจำนวน 414 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .89

ส่วนที่ 5: แบบประเมินความรู้สึกหลากหลายมิติเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางสังคม

แบบประเมินความรู้สึกหลากหลายมิติเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางสังคม (Multi-dimensional Scale of Perceived Social Support: MSPSS) พัฒนาโดย Zimet และคณะ (Zimet, Dahlem, Zimet, & Farley, 1988) แปลเป็นภาษาไทยด้วยวิธีการแปลย้อนกลับโดย ณัททัย วงศ์ปการันย์ และทินกร วงศ์ปการันย์ (Wongpakaran, & Wongpakaran, 2012) เป็นการประเมินการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมของบุคคลที่ได้รับจากเพื่อน ครอบครัว และบุคคลพิเศษ ประกอบด้วยข้อคำถามทางบวก 12 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับบุคคลพิเศษ 4 ข้อ ข้อคำถามเกี่ยวกับครอบครัว 4 ข้อ และข้อคำถามเกี่ยวกับเพื่อน 4 ข้อ คำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ 1 – 7 คะแนน โดยที่ 1 คะแนน หมายถึงรู้สึกไม่เห็นด้วยอย่างมาก ไปจนถึง 7 คะแนน หมายถึง รู้สึกเห็นด้วยอย่างมาก คะแนนรวมมีค่าระหว่าง 12-84 คะแนน แปลผลโดย คะแนนรวมมากแสดงว่ามีการสนับสนุนทางสังคมมากในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแบบประเมินความรู้สึกหลากหลายมิติเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางสังคมนี้ ไปหาความเชื่อมั่นในวัยรุ่นนักร้องโอกาสที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง 20 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .92 และจากการหาความเชื่อมั่นในวัยรุ่นนักร้องโอกาสจำนวน 414 คน

ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .92

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล และได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการโรงเรียนก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล นักเรียนได้รับการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัยได้แก่ วัตถุประสงค์ของการวิจัย การดำเนินการวิจัย และสิทธิของการเข้าร่วมการวิจัย โดยการเข้าร่วมการวิจัยเป็นไปด้วยความสมัครใจ นักเรียนสามารถปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้น รวมถึงข้อมูลจากการวิจัยจะถูกเก็บเป็นความลับและการนำเสนอข้อมูลจากการวิจัยเป็นลักษณะภาพรวมทั้งหมดเท่านั้น เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้มีอำนาจลงนาม ยินยอมให้นักเรียนเข้าร่วมการวิจัยโดยการลงนามในหนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจแล้ว ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล คณะผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับคณาจารย์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัย และประสานงานเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในนักเรียนที่ยินดีเข้าร่วมการวิจัยโดยใช้เวลาช่วงที่ว่างจากการเรียนการสอนหรือหลังเลิกเรียน ซึ่งใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 30 - 40 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ครั้งนี้ใช้สถิติบรรยาย (การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าพิสัย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) อธิบายข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะตัวแปรที่ศึกษา และใช้สถิติอ้างอิง ได้แก่ สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพอยท์ไบเซเรียล (point biserial correlation coefficient) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพศกับความแข็งแรงในชีวิต สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน (Spearman's rank order correlation coefficient) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตัวแปรอายุและเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจกับความแข็งแรงในชีวิต และสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน และการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม กับความแข็งแรงในชีวิต

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

จากการวิเคราะห์โดยใช้สถิติบรรยายพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 58 มีอายุเฉลี่ย 14.95 ปี ($SD = 1.8$) กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 23.9 มัธยมศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 23.7 มัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 22 มัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 7.2 มัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 12.8 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 10.4 ได้รับเงินจากผู้ปกครองเฉลี่ยวันละ 90.53 บาท โดยส่วนใหญ่เงินที่ได้รับเพียงพอเสมอ (ร้อยละ 51) สถานภาพสมรสของบิดา - มารดา

ส่วนใหญ่ อยู่ด้วยกัน (ร้อยละ 52.7) รองลงมา บิดา - มารดาแยกกันอยู่ (ร้อยละ 30) โดยที่ บรรยายภายในครอบครัวในระยะ 12 เดือนที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นบางครั้ง ร้อยละ 59.9

2. ความแข็งแรงในชีวิต เหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน และการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรความแข็งแรงในชีวิต เหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน และการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมโดยใช้สถิติบรรยาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความแข็งแรงในชีวิตเท่ากับ 105.93 ($SD = 12.44$) คะแนนเฉลี่ยเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจเท่ากับ 59.13 ($SD = 35.43$) คะแนนเฉลี่ยความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนเท่ากับ 42.28 ($SD = 9.47$) และคะแนนเฉลี่ยการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมเท่ากับ 52.49 ($SD = 15.71$)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างเพศอายุเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน และการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม กับความแข็งแรงในชีวิตในวัยรุ่นนักร้องโอกาสในเขตพื้นที่ภาคกลาง

จากการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยทดสอบการกระจายของตัวแปรโดย Kolmogorov - Smirnov test พบว่าตัวแปรอายุ และเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ ส่วนตัวแปรความแข็งแรงในชีวิต ความผูกพันใกล้ชิดกับ

เพื่อน และการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม มีการแจกแจงแบบปกติ และตัวแปรเพศเป็นตัวแปรระดับนามบัญญัติ จึงหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความแข็งแรงในชีวิต โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบพอยท์ไบซีเรียล พบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับความแข็งแรงในชีวิต ($r = .127$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเพศหญิงมีแนวโน้มมีความแข็งแรงในชีวิตสูงกว่าเพศชาย

3.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจกับความแข็งแรงในชีวิต โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน พบว่าอายุและเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจมีความสัมพันธ์กับความแข็งแรงในชีวิต ($r = .245, -.198$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความแข็งแรงในชีวิต และเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจมีความสัมพันธ์ทางลบกับความแข็งแรงในชีวิต

3.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน และการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม กับความแข็งแรงในชีวิต โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน และการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับความแข็งแรงในชีวิต ($r = .237, .448$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างเพศอายุเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน และการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม กับความแข็งแกร่งในชีวิตในวัยรุ่นนักร้องโอกาสในจังหวัดหนึ่งในภาคกลาง (n = 414)

ตัวแปร	r	p - value
เพศ	.127 ^{pb}	.01
อายุ	.245 ^s	.001
เหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ	-.198 ^s	.001
ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน	.237 ^p	.001
การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม	.448 ^p	.001

^{pb} = Point - biserial correlation coefficient

^s = Spearman's rank - order correlation coefficient

^p = Pearson's product - moment correlation coefficient

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรได้ดังนี้

เพศ: ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและความแข็งแกร่งในชีวิต พบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับความแข็งแกร่งในชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r_{pb} = .127, p < .01$) เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูงกว่าเพศชาย สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา (สุวิณี ภารา, 2555; Ziaian et al., 2012) ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าวัยรุ่นนักร้องโอกาสเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูงกว่าเพศชาย อาจเนื่องมาจากช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 12 - 14 ปี ตรงกับช่วงพัฒนาการในเพศหญิงที่จะเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นเร็วกว่าเพศชายประมาณ 2 ปี จึงน่าจะมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่

เร็วกว่าเพศชาย พยายามปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมมากขึ้น พยายามตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพศหญิงจึงน่าจะสามารถใช้ทักษะในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รู้จักกาลเทศะ และสามารถขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นยามต้องการได้ดี (I can) ในขณะที่เพศชายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นจะเกิดความกังวลต่อรูปร่างทำให้เกิดความไม่มั่นใจในตนเอง และมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองต่ำได้ (สุริยเดว ทรีปาตี, 2550) และจากการศึกษาด้านอารมณ์และพฤติกรรม พบว่าในเพศหญิงเน้นการแสดงออกด้านอารมณ์และพฤติกรรมในทางบวก ไม่ว่าจะเป็นความเอาใจใส่ผู้อื่น หรือไวต่อความรู้สึกของคนรอบข้าง ซึ่งจะช่วยในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ส่วนในเพศชายพฤติกรรมที่มุ่งเน้นความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตนเองได้ตั้งไว้ หรือการรวมกลุ่มเฉพาะคนที่มีความสนใจร่วมกัน เน้นสร้าง

สัมพันธภาพเฉพาะกลุ่ม (วรรณภา เพชรพันธุ์, 2534; สีนีรัตน์ โชติญาณนท์, 2550) เพศหญิงจึงน่าจะมีแนวโน้มที่จะสามารถแสดงออกซึ่งความห่วงใย และใส่ใจต่อคนรอบข้าง เป็นคนที่สามารถที่จะรักและเป็นที่รักของผู้อื่นได้ ตลอดจนเป็นคนที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง ในขณะที่เดียวกันก็พร้อมที่จะยอมรับและยกย่องผู้อื่น (I am สูง) เชื่อว่ามีคนที่สามารถไว้วางใจเชื่อใจได้ พร้อมที่จะให้ความรักเสมอไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น มีแบบอย่างที่ดีแสดงให้เห็นอย่างสม่ำเสมอ และมีคนที่พร้อมจะให้กำลังใจและสนับสนุนให้เป็นตัวของตัวเอง (I have) (สุวิณี ภารา, 2555; Grotberg, 1997; Sun & Stewart, 2007) ดังนั้นวัยรุ่นด้อยโอกาสเพศหญิงจึงมีแนวโน้มที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูงกว่าเพศชาย

อายุ: ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความแข็งแกร่งในชีวิตพบว่าอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความแข็งแกร่งในชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r_s = .245, p < .001$) นั่นคือวัยรุ่นด้อยโอกาสที่มีอายุมากมีแนวโน้มที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูงกว่าวัยรุ่นด้อยโอกาสที่มีอายุน้อย สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา (พัชรินทร์ นินทจันทร์ และคณะ, 2560; Pinquart, 2009) โดยจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า วัยรุ่นด้อยโอกาสที่มีอายุมากมีแนวโน้มที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูง อาจเนื่องมาจากเมื่ออายุมากขึ้นวัยรุ่นก็จะสามารถคิดวิเคราะห์เข้าใจในสิ่งต่างๆ ได้ ทำให้มีวิธีการจัดการปัญหาได้เหมาะสมกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า สามารถที่จะขอความช่วยเหลือจากใครสักคนเมื่อต้องการ และสามารถที่จะบอกความคิดหรือความรู้สึกของตนเองให้กับผู้อื่นฟังได้ (I can) โดยวัยรุ่นด้อยโอกาสในโรงเรียนที่มีอายุมากกว่าน่าจะมีการรับรู้ถึงแหล่งประโยชน์ในโรงเรียนที่

มากกว่าทำให้มีบุคคลหรือแหล่งที่ให้การดูแลด้านสวัสดิการ ความปลอดภัย ตลอดจนเรื่องสุขภาพและการศึกษา และมีคนที่พร้อมจะให้กำลังใจและสนับสนุนให้เป็นตัวของตัวเอง (I have) และพร้อมที่จะรับผิดชอบในการกระทำ และยอมรับต่อผลของการกระทำนั้น สามารถที่จะรักและเป็นที่รักของผู้อื่นได้ มีความภาคภูมิใจในตนเอง และพร้อมที่จะยอมรับและยกย่องผู้อื่นเช่นกัน (I am) (พัชรินทร์ นินทจันทร์ และคณะ, 2560) นั่นคือวัยรุ่นด้อยโอกาสที่มีอายุมากมีแนวโน้มที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูง

เหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ: ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจกับความแข็งแกร่งในชีวิตพบว่า เหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจมีความสัมพันธ์ทางลบกับความแข็งแกร่งในชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r_s = -.198, p < .001$) อาจกล่าวได้ว่าวัยรุ่นที่มีเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจมากมีแนวโน้มที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา (พัชรินทร์ นินทจันทร์ และคณะ, 2560; DuMont et al., 2007; Pinquart, 2009) จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า วัยรุ่นด้อยโอกาสที่รับรู้ว่ามีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสร้างความยุ่งยากใจมากมีแนวโน้มจะมีความแข็งแกร่งในชีวิตต่ำ โดยคะแนนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสร้างความยุ่งยากใจมากที่สุดคือด้านการเรียน ทั้งปัญหาด้านวิชาเรียน ความสนใจในวิชาเรียน และปัญหาด้านข้อจำกัดในการเรียน ซึ่งจากการรับรู้ว่ามีความยุ่งยากใจต่อเหตุการณ์ด้านการเรียน อาจจะมีแนวโน้มทำให้วัยรุ่นเกิดความภาคภูมิใจในตนเองต่ำเนื่องจากมองว่าตนเองมีข้อจำกัด หรือรู้สึกไม่มีความสามารถในการเรียน รู้สึกไม่สนใจในการเรียน มีความรู้สึก

ยุ่งยากในการเรียน อาจส่งผลให้ไม่มีความสุข ไม่ได้ผลการเรียนที่คาดหวัง เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ (I am น้อย) (Kalkan & Epli-Koç, 2011; Stumblingbear-Riddle & Romans, 2012) และนอกจากนี้ยังพบว่าคะแนนเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจด้านปัญหากับบุคคลอื่นมีคะแนนค่อนข้างสูง อาจแสดงให้เห็นว่าบุคคลมีปัญหาสัมพันธภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่สำคัญในชีวิต เช่น บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ครูอาจารย์ คนรัก หรือเพื่อน ทำให้ไม่มีแหล่งสนับสนุนทางด้านจิตใจและสังคม เมื่อเกิดปัญหาก็อาจจะทำให้ขาดคำแนะนำหรือความช่วยเหลือ ทำให้รู้สึกว่ามีคนที่ไม่สามารถ เชื่อใจหรือไว้วางใจได้ และไม่มีคนที่สนับสนุนหรือให้กำลังใจ (I have น้อย) (พัชรินทร์ นินทจันทร์ และคณะ, 2560; Markstrom et al., 2000; Salami, 2010) ไม่สามารถเผชิญปัญหาหรือจัดการปัญหา ได้อย่างเหมาะสมและไม่กล้าที่บอกความคิดความรู้สึกของตนเองแก่ผู้อื่นได้ (I can น้อย) (พัชรินทร์ นินทจันทร์ และคณะ, 2560; Faircloth, 2017) ดังนั้นวัยรุ่นด้อยโอกาสที่รับรู้ว่ามีเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจมาก น่าจะมีแนวโน้มที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตต่ำ

ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน: ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนกับความแข็งแกร่งในชีวิตพบว่า ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความแข็งแกร่งในชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .237, p < .001$) อาจกล่าวได้ว่าวัยรุ่นที่มีความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนมากมีแนวโน้มที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูง สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา (Graber, Turner, & Madill, 2016; Harmelen et al., 2017; Markstrom et al.,

2000; Wild et al., 2011) จากการศึกษาพบว่ากลุ่มวัยรุ่นด้อยโอกาสในการศึกษาคั้งนี้ ส่วนใหญ่มีความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนค่อนข้างสูง โดยกลุ่มวัยรุ่นด้อยโอกาสที่มีความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนสูง มีแนวโน้มที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการมีความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนสูงทำให้รู้สึกว่ามีบุคคลนอกครอบครัวที่สามารถเชื่อใจหรือไว้วางใจได้ และพร้อมที่จะให้ความรักเสมอไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น มีคนที่พร้อมจะให้กำลังใจและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ (I have) (Markstrom et al., 2000) และเมื่อต้องการความช่วยเหลือ ก็สามารถที่จะขอความช่วยเหลือจากเพื่อนได้ และสามารถที่จะบอกความคิดความรู้สึกของตนเองกับเพื่อนได้ (I can) และเมื่อได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนจะช่วยให้อารมณ์ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองจากการได้รับการยอมรับจากเพื่อน มีความภาคภูมิใจในตนเอง ในขณะเดียวกันก็พร้อมจะยอมรับและยกย่องผู้อื่นได้ ตลอดจนสามารถที่จะรักและเป็นที่รักของเพื่อนได้ (I am) (Harmelen et al., 2017) วัยรุ่นด้อยโอกาสที่มีความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนสูง จึงมีแนวโน้มที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูง

การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม: ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมกับความแข็งแกร่งในชีวิตพบว่า การรับรู้การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความแข็งแกร่งในชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .448, p < .001$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าวัยรุ่นที่มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมมากมีแนวโน้มที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูง สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา (Markstrom et al.,

2000; Tusaie et al., 2007; Yendork & Somhlaba, 2015) จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมสูงทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ บุคคลพิเศษ ครอบครัว และเพื่อนในระดับที่ใกล้เคียงกัน การที่วัยรุ่นด้อยโอกาสในการศึกษาครั้งนี้ รับรู้ว่าตนเองได้รับการสนับสนุนจากทั้งบุคคลพิเศษ ครอบครัว และเพื่อนมากมีแนวโน้มที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูงนั้น อาจเนื่องมาจากการที่วัยรุ่นด้อยโอกาสมีการรับรู้และการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลที่เป็นเครือข่ายในสังคม ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว เพื่อน หรือบุคคลสำคัญในชีวิต รับรู้ว่ามีคนในหรือนอกครอบครัวที่สามารถไว้วางใจ พร้อมที่จะให้ความรักไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น มีแหล่งที่ให้การดูแลในเรื่องของการได้รับการบริการสวัสดิการและความปลอดภัย ซึ่งสิ่งที่ได้รับไม่ใช่เพียงแค่สิ่งของหรือเงินทองเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงอารมณ์ความรู้สึกที่มั่นคง ได้รับการยอมรับและกำลังใจ ตลอดจนได้รับการสนับสนุนให้เป็นตัวของตัวเอง (I have) (Markstrom et al., 2000; Salami, 2010) สามารถที่จะบอกความคิดและความรู้สึกของตนเองได้ สามารถที่จะพึ่งพาหรือขอความช่วยเหลือจากใครสักคนได้ ตลอดจนสามารถจัดการกับปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ อย่างเหมาะสม (I can) (Camara, Bacigalupe, & Padilla, 2017; Markstrom et al., 2000) ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความภาคภูมิใจและมั่นใจในตนเอง สามารถที่จะรักและเป็นที่รักของคนอื่นได้ และเชื่อมั่นว่าสิ่งต่าง ๆ จะเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นแม้อยู่ในสถานะยากลำบาก (I am) (Cleverley & Kidd, 2011; Markstrom et al., 2000; Veselska et al., 2009) วัยรุ่นด้อยโอกาสที่มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมสูงจึงมีแนวโน้ม

ที่จะมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูง

ข้อเสนอแนะ

1. พยาบาลและบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการดูแลสุขภาพจิตในวัยรุ่นควรจัดกิจกรรมหรือโปรแกรมเสริมสร้างความแข็งแกร่งในชีวิตในวัยรุ่นด้อยโอกาส อันจะเป็นการส่งเสริมให้วัยรุ่นสามารถที่จะเผชิญปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าจะประสบกับเหตุการณ์หรืออยู่ในภาวะที่ยากลำบากในชีวิต ก็จะสามารถผ่านพ้นไปได้ มีความแข็งแกร่งในชีวิต และมีสุขภาพจิตดีต่อไป

2. พยาบาลหรือครู/ อาจารย์ที่รับผิดชอบทางด้านสุขภาพจิตของวัยรุ่นที่ศึกษาในโรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์ควรมีการเสริมสร้างให้วัยรุ่นมีการพัฒนาตนเองทางด้านต่าง ๆ โดยการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้วัยรุ่นมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ๆ ก่อให้เกิดความรู้สึกผูกพันระหว่างเพื่อน การส่งเสริมให้วัยรุ่นรับรู้ถึงแรงสนับสนุนทางสังคมจากทั้งที่บ้านและโรงเรียน การสร้างเสริมทักษะการจัดการกับเหตุการณ์ที่สร้างความยุ่งยากใจ อันจะเป็นการเสริมสร้างให้วัยรุ่นมีความแข็งแกร่งในชีวิตมากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาความแข็งแกร่งในชีวิตในวัยรุ่นด้อยโอกาสในบริบทอื่น ๆ เช่น วัยรุ่นด้อยโอกาสในชุมชน หรืออาจจะเป็นกลุ่มที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษาในโรงเรียน และควรมีการวิจัยตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความแข็งแกร่งในชีวิตเชิงทำนายและความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ รวมถึงควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่น่าจะเกี่ยวข้องกับความแข็งแกร่งในชีวิตในวัยรุ่นด้อยโอกาส เช่น ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง ความฉลาดทางอารมณ์ สัมพันธภาพในครอบครัวหรือเพื่อน เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ให้คำแนะนำในการทำวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จ ขอขอบคุณโรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ให้การสนับสนุนเงินทุนสำหรับการศึกษาในครั้งนี้และขอขอบคุณนักเรียนทุกท่านที่ยินดีเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยครั้งนี้ ส่งผลให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กองสวัสดิการสังคม งานสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน. (2557). *สาระสำคัญ คำอธิบาย ความหมายเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2559, จาก www.nmt.or.th/kalasin/thakhantho

จุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์. (2559). การสื่อสารในครอบครัวเพื่อป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมของเยาวชนไทยในภาคกลาง. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยสวนดุสิต สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 12, 165-182.

ธีรภา เกษประดิษฐ์. (2544). *ปัญหาพฤติกรรมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 4 ภาค*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2555). การกำหนดขนาดตัวอย่างและสถิติวิเคราะห์ใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ. ใน เอกสารประกอบการบรรยาย 'Twilight Program' การนำเสนอผลงานวิจัยแห่งชาติ 2555 (Thailand Research EXPO 2012). ณ ศูนย์ประชุมบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ ราชประสงค์

กรุงเทพมหานคร.

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญ. (2553). *ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: แอคทีฟพริ้นท์.

พัชรินทร์ นันทจันทร์. (2558). *ความแข็งแรงในชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: จุฑาทอง.

พัชรินทร์ นันทจันทร์, ศรีสุตา วนาลีสิน, ถัดดา แสนสีหา, ขวัญพนมพร ธรรมไทย และ พิศสมัย อรทัย (2554). *ความแข็งแรงในชีวิตและพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชนไทย*. *รามาธิบดีพยาบาลสาร*, 17(3), 430-443.

พัชรินทร์ นันทจันทร์, โสภณ แสงอ่อน และทัศนาวทีคุณ. (2555). ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างความแข็งแรงในชีวิตในนักศึกษาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. *วารสารพยาบาล*, 61(2), 18-26.

มะลิวรรณ วงษ์จันทร์, พัทธรินทร์ นันทจันทร์ และ โสภณ แสงอ่อน. (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความแข็งแรงในชีวิตในวัยรุ่น. *วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต*, 29(1), 57-75.

มณฑนา นทีธาร. (2546). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วรรณภา เพชรพันธ์. (2534). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์บทบาททางเพศของวัยรุ่นกับเอกลักษณ์บทบาททางเพศของพ่อแม่* ตามการรับรู้ของตนเอง. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย,

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 วิทยากร เชียงกูล. (2552). *จิตวิทยาวัยรุ่น: ก้าวข้าม
 ปัญหาและพัฒนาศักยภาพด้านบวก*.
 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สายธาร.
- สมภพ เรืองตระกูล. (2551). *ตำราจิตเวชเด็กและ
 วัยรุ่น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เรือนแก้ว
 การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *สถิติทาง
 การศึกษา ปี 2556*. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม
 2560, จาก [http://www.bopp-obec.info/
 home/?page_id=10968](http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=10968)
- สินีรัตน์ โชติญาณนนท์. (2550). *บทบาทของเพศ
 บทบาททางเพศและความเป็นปัจเจกนิยม-
 คติรวมหมู่ต่อการเสียใจภายหลัง และ
 เป้าหมายการควบคุม*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา
 สังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- โสภณ แสงอ่อน, พชรินทร์ นันทจันทร์ และ
 จุฑาทิพย์ กิ่งแก้ว. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพล
 ต่อภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นด้วยโอกาสไทย
 ในจังหวัดหนึ่งในภาคกลาง. *วารสารการ
 พยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต*, 32(2),
 13-38.
- สุริยเดว ทรีปาตี. (2550). *พัฒนาการและการปรับตัว
 ในวัยรุ่น*. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2560, จาก
<http://www.thaihealth.or.th>
- สุวิณี ภารา. (2555). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความแข็งแรง
 ในชีวิตของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร*.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหา-
 บัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ, มหา-
 วิทยาลัยรามคำแหง.
- อมรวิรัช นาคทรพรพ. (2557). *สถานการณ์เด็ก
 เยาวชนและผู้ด้อยโอกาสทางสังคม*. สืบค้น
 เมื่อ 5 มีนาคม 2559, จาก [http://www.qlf.
 or.th/Home/Contents/147](http://www.qlf.or.th/Home/Contents/147)
- Beiser, M., Hou, F., Hyman, I., & Tousignant, M.
 (2002). Poverty, family process, and the
 mental health of immigrant children in
 Canada. *American Journal of Public Health*,
 92(2), 220-227.
- Boonyamalik, P. (2005). *Epidemiology of
 adolescent suicidal ideation: Roles of
 perceived life stress, depressive symptoms,
 and substance use*. Unpublished Disserta-
 tion, Johns Hopkins University, USA.
- Bouma, E. M., Ormel, J., Verhulst, F. C., &
 Oldehinkel, A. J. (2008). Stressful life
 events and depressive problems in early
 adolescent boys and girls: The influence
 of parental depression, temperament
 and family environment. *Journal of
 Affective Disorders*, 105(1-3), 185-193.
 doi: 10.1016/j.jad.2007.05.007
- Buhrmester, D. (1990). Intimacy of friendship,
 interpersonal competence, and adjustment
 during preadolescence and adolescence.
Child Development, 61(4), 1101-1111.
- Camara, M., Bacigalupe, G., & Padilla, P. (2017).
 The role of social support in adolescents:
 Are you helping me or stressing me out?
*International Journal of Adolescence and
 Youth*, 22(2), 123 -136. doi:10.1080/0267

- 3843.2013.875480
- Chopra, G. (2015). *Child rights in India: Challenges and social action*. New Delhi: Springer India.
- Cleverley, K., & Kidd, S. A. (2011). Resilience and suicidality among homeless youth. *Journal of Adolescence*, 34(5), 1049 - 1054.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- DuMont, K. A., Widom, C. S., & Czaja, S. J. (2007). Predictors of resilience in abused and neglected children grown-up: The role of individual and neighborhood characteristics. *Child Abuse & Neglect*, 31(3), 255 - 274.
- Estévez, E., Povedano, A., Jiménez, T. I., & Musitu, G. (2012). Aggression in adolescence: A gender perspective. In B. C. Guevara & N. A. Becerra (Eds.), *Psychology Aggression: New Research* (pp. 37-57). Hauppauge, New York: Nova Science Publishers.
- Faircloth, A. L. (2017). *Resilience as a mediator of the relationship between negative life events and psychological well-being*. Doctoral dissertation, Georgia Southern University. Retrieved July 26, 2018, from <https://digitalcommons.georgiasouthern.edu>
- Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A. G., & Buchner, A. (2007). G*Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *The Journal Behavior Research Methods*, 39(2), 175-191.
- Gau, J. M., Stice, E., Rohde, P., & Seeley, J. R. (2012). Negative life events and substance use moderate cognitive-behavioral adolescent depression prevention intervention. *Cognitive Behaviour Therapy*, 41(3), 241-250. doi:10.1080/16506073.2011.649781
- Graber, R., Turner, R., & Madill, A. (2016). Best friends and better coping: Facilitating psychological resilience through boys' and girls' closest friendships. *British Journal of Psychology*, 107(2), 338-358. doi:10.1111/bjop.12135
- Grotberg, E. H. (1995). *A guide to promoting resilience in children: Strengthening the human spirit*. Netherlands: Bernard Van Leer.
- Grotberg, E. H. (1997). The International resilience project: Findings from the research and the effectiveness of interventions. Retrieved March 2, 2015 from <http://resilnet.uiuc.edu/library/grotb97a.html>.
- Harmelen, A. L., Kievit, R. A., Ioannidis, K., Neufeld, S., Jones, P. B., Bullmore, et al., (2017). Adolescent friendships predict later resilient functioning across psychosocial domains in a healthy community cohort.

- Psychological Medicine*, 47(13), 2312-2322.
- Heller, S. S., Larrieu, J. A., D'Imperio, R., & Boris, N. W. (1999). Research on resilience to child maltreatment: Empirical considerations. *Child Abuse & Neglect*, 23(4), 321-338.
- Johnson, D. P., Whisman, M. A., Corley, R. P., Hewitt, J. K., & Rhee, S. H. (2012). Association between depressive symptoms and negative dependent life events from late childhood to adolescence. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 40(8), 1385-1400.
- Kalkan, M., & Epli-Koç, H. (2011). Perceived social support from friends as determinant of loneliness in a sample of primary school. *Online Submission*, 8(4), 547-551.
- Kidd, S., & Shahar, G. (2008). Resilience in homeless youth: The key role of self-esteem. *American Journal of Orthopsychiatry*, 78(2), 163-172.
- Liu, X., & Tein, J. Y. (2005). Life events, psychopathology, and suicidal behavior in Chinese adolescents. *Journal of Affective Disorders*, 86(2-3), 195-203.
- Markstrom, C. A., Marshall, S. K., & Tryon, R. J. (2000). Resiliency, social support, and coping in rural low-income appalachian adolescents from two racial groups. *Journal of Adolescence*, 23(6), 693-703.
- Mayberry, D. J. (2003). Incorporating inter-personal events within hassle measurement. *Stress and Health*, 19, 97-110. doi:10.1002/smi.961
- Pinquart, M. (2009). Moderating effects of dispositional resilience on associations between hassles and psychological distress. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30(1), 53-60. doi:https://doi.org/10.1016/j.appdev.2008.10.005
- Reiss, F. (2013). Socioeconomic inequalities and mental health problems in children and adolescents: A systematic review. *Social Science & Medicine*, 90, 24-31.
- Rew, L., Taylor-Seehafer, M., Thomas, N. Y., & Yockey, R. D. (2001). Correlates of resilience in homeless adolescents. *Journal of Nursing Scholarship*, 33(1), 33-40.
- Salami, S. O. (2010). Moderating effects of resilience, self-esteem and social support on adolescents' reactions to violence. *Asian Social Science*, 6(12), 101-110.
- Smokowski, P. R., Reynolds, A. J., & Bezruczko, N. (2000). Resilience and protective factors in adolescence: An autobiographical perspective from disadvantaged youth. *Journal of School Psychology*, 37(4), 425-448.
- Stumblingbear-Riddle, G., & Romans, J. S. (2012). Resilience among urban American Indian adolescents: Exploration into the role of culture, self-esteem, subjective well-being, and social support. *American*

- Indian and Alaska Native Mental Health research*, 19(2), 1-19. Retrieved July 21, 2018 from <http://www.ucdenver.edu/caianh>
- Sun, J., & Stewart, D. (2007). Age and gender effects on resilience in children and adolescents. *International Journal of Mental Health Promotion*, 9(4), 16-25.
- Tusaie, K., Puskar, K., & Sereika, S. M. (2007). A predictive and moderating model of psychosocial resilience in adolescents. *Journal of Nursing Scholarship*, 39(1), 54-60. doi: <http://dx.doi.org/10.1111/j.1547-5069.2007.00143.x>
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2007). *A human rights-based approach to education for all*. Retrieved March 26, 2017 from <http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001548/154861e.pdf>
- Veselska, Z., Geckova, A. M., Orosova, O., Gajdosova, B., van Dijk, J. P., & Reijneveld, S. A. (2009). Self-esteem and resilience: The connection with risky behavior among adolescents. *Addictive Behaviors*, 34(3), 287-291.
- Wight, R. G., Botticello, A. L., & Aneshensel, C. S. (2006). Socioeconomic context, social support, and adolescent mental health: A multilevel investigation. *Journal of Youth and Adolescence*, 35(1), 115 - 126.
- Wild, L. G., Flisher, A. J., & Robertson, B. A. (2013). Risk and resilience in orphaned adolescents living in a community affected by AIDS. *Youth & Society*, 45(1), 140-162.
- Wongpakaran, N., & Wongpakaran, T. (2012). A revised Thai multi-dimensional scale of perceived social support. *The Spanish Journal of Psychology*, 15(3), 1503-1509.
- Yendork, J. S., & Somhlaba, N. Z. (2015). Do social support, self-efficacy and resilience influence the experience of stress in Ghanaian orphans? An exploratory study. *Child Care in Practice*, 21(2), 140-159. doi:10.1080/13575279.2014.985286
- Ziaian, T., de Anstiss, H., Antoniou, G., Baghurst, P., & Sawyer, M. (2012). Resilience and its association with depression, emotional and behavioural problems, and mental health service utilisation among refugee adolescents living in South Australia. *International Journal of Population Research*, 2012, 1-9.
- Zimet, G. D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G. & Farley, G. K. (1988). The multidimensional scale of perceived social support. *Journal of Personality Assessment*, 52, 30-41.